

نگاهی به نقش شهرداری در رونق اقتصادی شهری

رونق اقتصاد شهر به این دلیل نقش شهرداری ها را برجسته می کند که شهرداری ها، حکومت های محلی به حساب می آیند و عملکرد و فعالیت های آنها به توسعه یا توقف رشد اقتصادی شهرها می انجامد. تامین نیاز شهروندان، فراهم کردن خدمات رفاهی و اساساً زیرساخت های که توسط شهرداری ها پایه گذاری می شود، همه و همه نهایتاً به پویایی اقتصاد شهر منجر می شود، به این صورت که شهرداری ها با تامین نیازهای روزمره مردم و زمینه سازی جهت توسعه مراکزی همچون فروشگاههای زنجیره ای و میادین میوه و تره بار از یک سو زندگی معیشتی شهروندان را بهبود بخشند و از سوی دیگر شغل های مستمر و پایدار ایجاد کنند

با افزایش جمعیت شهرها و روند رو به رشد شهرنشینی در جامعه، پرداختن به تمامی جوانب زندگی شهرنشینی اعم از امور اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، عمرانی و حتی سیاسی مورد توجه قرار گرفته است و در این میان مبحث اقتصاد شهری و توسعه آن به دلیل اثرگذاری بر سایر موارد بیش از پیش مورد توجه قرار گرفته است و حتی این عامل در بسیاری از کشورهای دنیا شهرها را به سمت جهانی شدن در رقابت شهری سوق داده است که البته شهر و شهرداری های ایران از این نظر فاصله قابل توجهی با دیگر شهرهای توسعه یافته جهان دارد اما این فاصله با برنامه های صورت گرفته در حال کاهش است. اما مهم ترین عامل اصلی این مساله را هم در نبود مدیریت واحد شهری جستجو کرد، اساساً نبود مدیریت واحد شهری و بخش بخش بودن زیرساخت ها، اهداف توسعه ای را با مشکل مواجه می کند و کارها را به تعویق می اندازد، این در حالی است که بسیاری از شهرهای آسیایی به سرعت ظرفیت های سازمانی، زیرساختی و منابع انسانی خود را برای حفظ و بهبود وضعیت رقابتی خود توسعه می دهند. این توسعه نه تنها برای زمینه سازی سرمایه گذاری صنعتی خارجی مستقیم بلکه برای صعود خودشان در سلسله مراتب رتبه بندی و تبدیل به هولدینگ بین المللی با ارزش افزوده بالاتر تلاش می کنند از نمونه های خوب در این زمینه، سنگاپور و هنگ کنگ را می توان نام برد که پایه های اقتصادی آنها را در فازهایی پیاپی از کارگاه های بهره کشی سال های دهه ۶۰ به مراکز بین المللی فناوری پیشرفته و اقتصاد اطلاعاتی و دانش محور، ادارات مرکزی و منطقه ای و

مراکز خدمات صادراتی آسیا تغییر داده اند. به همین صورت می توانیم ظهور اخیر شهرهای سواحل جنوبی خلیج فارس را مشاهده کنیم که در زمانی کمتر از ۳۰ سال شن های خالی در صحرای عرب به شهرهای جهانی تبدیل شده اند! همچنین برخی از کشورهای غربی در همین مدت زمانی به عنوان کانون های ترابری هوایی و دریایی منطقه، مراکز گردشگری بین المللی و گروه های خدماتی و ادارات مرکزی، مالی، تدارکاتی و شرکتی در سراسر خاورمیانه و فراتر از آن شناخته شده اند. اما رسیدن به چنین جایگاهی برای کلانشهری همچون تهران با مشکلاتی دست به گریبان است. چرا که هماهنگی میان نهادهای مرتبط با اداره شهر، محدودیت های قانونی و مواردی از این دست، شهرداری را برای رسیدن به این نقطه یا تحقق بخشی از این اهداف را با موانعی همراه می کند. در این میان، واگذاری فعالیت ها به بخش خصوصی یا به طور کلی مردم، از جمله عواملی است که می تواند توسعه اقتصاد شهر را حتی در مقیاس کلانشهرهایی همچون برخی شهرهای بزرگ اروپایی یا توکیو به دنبال داشته باشد. مشکل اصلی در توسعه اقتصادی شهر، اشتباه ما در تعریف و واگذاری پروژه ها به بخش خصوصی است به عنوان مثال چون ما به ندرت، خدماتی همانند آسفالت کردن معابر و خیابان ها را در قالب یک بسته بلند مدت به پیمانکاران می دهیم و همین مساله بر اجرای دقیق کارها تاثیرگذار خواهد بود. برای زیرسازی های مورد نیاز و اجرای آسفالت کاری با یک پیمانکار قرارداد می بندیم و برای نگهداری آن با پیمانکاری دیگر. در حالیکه کشورهای پیشرفته کل فعالیت ساخت، خریداری و تامین آسفالت، اجرا، نظارت و نگهداری آن را در قالب قراردادهای بلند مدت به یک پیمانکار می دهند لذا آن شرکت مجبور است که اولاً از آسفالت و مواد خوب استفاده کند تا در تمام سال های قرارداد، از هزینه های دوباره کاری جلوگیری شود، به همین دلیل هم در بیشتر موارد مجبورند به شیوه تحقیق و اجرا عمل کنند که باعث می شود پیمانکاران از یک سو، به کارهای تحقیقاتی و توسعه ای متوسل شوند و کیفیت را بالا ببرند و از سوی دیگر علاوه بر ایجاد اشتغال، به رشد فزاینده شهر کمک کنند. با تغییر چنین نگاهی به توانمندی های بخش خصوصی می توان اهداف خصوصی سازی را در شهرداری ها به خوبی اجرایی کرد. عمر آسفالت در شهرهای مختلف ایران، دو یا سه سال است اما در کشورهای پیشرفته، عمر این آسفالت ها به ۱۵ تا ۲۰ سال می رسد و حتی شهرداری ها قصد دارند این مدت را به ۳۰ سال هم برسانند به این صورت که تمام مراحل آماده سازی تا ساخت و نگهداری آسفالت معابر به مدت ۲۰ سال به یک پیمانکار سپرده می شود و شهرداری هر سال، پولی را

با رقمی ثابت، بابت این خدمات به پیمانکاران می دهد نه اینکه میزان این پول را بر اساس میزان خرابی پرداخت کند، به این ترتیب پیمانکاران به دلیل سود اقتصادی خودشان مجبورند در اجرای خدمات از بهترین ها چه در بخش نرم افزار و چه در بخش سخت افزار استفاده کنند. یکی از مهم ترین فاکتورهای موفقیت در ایجاد رشد فراینده اقتصاد شهری، آموزش زیربناهای مدیریتی به مدیران رده بالا در شهرداری های کشور است، به این ترتیب که شهرداران و مدیران ارشد آنها باید با امور کلی و جامع آشنا شوند و مدیران در سطوح پایین تر، جزئیات بیشتر و دقیق تری را بدانند چرا که بسیاری از امور شهری که اقتصاد شهر را پویا می کند، در مباحث مدیریتی مطرح است. به هر حال، شهرداری کلانشهرها ایران، در پویا کردن اقتصاد شهری به میزان بسیار زیاد می توانند تاثیر داشته باشند چرا که تاکنون پروژه های با لحاظ کردن اقتصاد شهر، کشور و بخش خصوصی در شهرداری تهران اجرا شده و اجرای دیگر پروژه های عمرانی و فضای شهری با همین روش، کار سخت و غیر ممکن نیست.